

Изисквания и условия за сертификация на лица по изпитване без разрушаване

Legal Scope:

TÜV Rheinland Bulgaria

Business Scope:

I.04 Industrial Inspection & Materials Testing

Process Scope:

6.3 Service Delivery

1. Общи положения

Органът за сертификация на лица към ТЮФ Рейнланд България ЕООД (ОСЛ) извършва сертификация на лица по ИБР съгласно БДС EN ISO 9712:2022 “Изпитване (контрол) без разрушаване. Класификация и сертификация на персонала по изпитване без разрушаване”.

ОСЛ се акредитира от ИА БСА, като обхватът и валидността на акредитацията е съгласно валидните към съответния момент Сертификат и Заповед, издадени от ИА БСА.

Настоящият документ съдържа изискванията на ОСЛ ТЮФ Рейнланд България за сертификация на лица по изпитване без разрушаване (ИБР).

2. Термини и съкращения

Термини/съкращения	Описание
ОСЛ	Орган за сертификация на лица
ИБР	Изпитване без разрушаване

3. Принципи

3.1. Компетентности съгласно БДС EN ISO 9712:2022

За да бъдат сертифицирани, лицата трябва да са компетентни да изпълняват дейностите, описани в т. 6 на стандарта. ОСЛ сертифицира лица, които са демонстрирали пред него следните умения:

Ниво 1

Има компетентност и умее да извършва ИБР съгласно предоставени му писмени инструкции, което да демонстрира пред ОСЛ като:

- настрои техническите средства за ИБР;
- извърши съответните изпитвания;
- запише и класифицира резултатите от изпитванията съгласно критериите, посочени в предоставената му писмената инструкция;
- докладва/документира резултатите.

От Ниво 1 не се изисква да избира метод или техника за изпитване, както и да интерпретира резултатите от изпитването.

Изисквания и условия за сертификация на лица по изпитване без разрушаване

Ниво 2

Има компетентност да извършва операции по ИБР съгласно процедури или инструкции за ИБР, което да демонстрира пред ОСЛ по време на изпита, като:

- избере техника за прилагане на използвания метод (освен в случаите, когато кандидатства за ограничен обхват с конкретна, вече избрана такава);
- определи ограниченията за прилагане на метода за изпитване;
- състави инструкции за ИБР като трансформира зададени му стандарти, спецификации и процедури за ИБР и ги адаптира към конкретните условия на работа;
- настрои и провери настройката на техническите средства;
- извърши зададените му изпитвания;
- разтълкува и оцени резултатите съгласно приложимите стандарти, кодекси, спецификации или процедури;
- документира и докладва резултатите от ИБР;

Ниво 3

Да извършва и ръководи дейности по ИБР, за които е сертифицирано, което да демонстрира пред ОСЛ като покаже, че умее да извърши и притежава компетентност за следното:

- има достатъчни практически знания за приложимите материали, производство, процеси и продуктови технологии така, щото да определи конкретния(те) метод(и) за изпитване, както и адекватни процедури и инструкции, които да бъдат използвани;
- да тълкува стандарти, кодекси, спецификации и процедури;
- да определи критерии за приемане, ако такива не съществуват;
- да създаде или прегледа за редакционна и техническа коректност процедури за ИБР;
- да оцени и разтълкува резултатите в рамките на съществуващи стандарти, кодекси и спецификации;
- да покаже общи познания по други от изброените методи за ИБР;

3.2. Обхват на сертификация

ОСЛ извършва сертифициране за съответен метод, прилаган в определен(и) промишлен(и) или продуктов(и) сектор(и), както и в комбинация от тях.

Методи и обозначението им:

Метод за изпитване без разрушаване	Обозначение
Изпитване с вихрови токове	ET
Изпитване за теч (херметичност)	LT
Магнитнопрахово изпитване	MT
Изпитване с проникващи течности	PT
Радиографско изпитване	RT
Ултразвуково изпитване	UT
Визуално изпитване	VT

За следните сектори съгласно БДС EN ISO 9712:2022:

Изисквания и условия за сертификация на лица по изпитване без разрушаване

Промислени сектори

m – Производство;

s – Изпитване преди и по време на експлоатация, което включва и производството;

r – Поддържане на железопътни съоръжения;

Продуктови сектори

Метални материали:

c: отливки (феромагнитни и неферомагнитни материали);

f: изковки (всички видове изковки: феромагнитни и неферомагнитни материали);

w: заварени съединения (всички видове заварени съединения, включително споени, за черни и цветни материали);

t: тръби и тръбопроводи (безшевни, заварени, от феромагнитни и неферомагнитни материали, включително плоски продукти за производство на заварени тръби);

wp: валцувани продукти, с изключение на изковки (например листове, пръти, сортов прокат).

3.3. Ограничения при сертификация на лица по ИБР, прилагани от ОСЛ

- Сертификация по метод RT не се прилага за промишлена област r (поддръжка на ЖП съоръжения) и за продуктови сектори f и wp;
- Сертификация по метод LT не се прилага за промишлена област r (поддръжка на ЖП съоръжения) и за продуктови сектори f, c и wp;
- Сертификация по метод LT се прилага само за техника с разлика в налягането и се обозначава с LT-P;
- Информативно: като съпътстваща дейност, персонал за ИБР на съоръжения под налягане съгласно Директива 2014/68/EU се одобрява от Нотифицирания орган 1853 само за ниво 2 и ниво 3.

ОСЛ извършва сертификация с ограничен обхват, както следва:

Метод	Обозначение	Описание	Ниво	Пром. сектори	Прод. сектори
RT	RT - S	Радиография в реално време (радиоскопия)	2	m, s	w, t и c
RT	RT - FI	Радиография - само интерпретиране на филмови изображения	2	m, s	w, c
UT	UT -Th	Ултразвуково изпитване - техника с използване на нормален осезател (за измерване на дебелини и откриване на разслои и корозия)	1 или 2	Всички	w, t, wp
LT	LT-P	Изпитване за теч (херметичност), само с разлика в налягането, с изключение на хидравлични методи	1 или 2	m, s	w, t

3.4. Изисквания за сертифициране на лица по ИБР съгласно БДС EN ISO 9712:2022

Задължения на кандидатите и сертифицираните лица:

Изисквания и условия за сертификация на лица по изпитване без разрушаване

ОСЛ изисква от кандидатите за сертификация:

- a) да представят документирано доказателство за обучение съгласно 7.2 на стандарта;
- b) да представят документирано доказателство, че изискваният опит е придобит под надзор;
- c) да представят документално доказателство за острота на зрението, която отговаря на изискванията на 7.4 на стандарта;
- d) да спазват Етичния кодекс на ОСЛ;
- e) да представят всички други документи, които ОСЛ изисква съгласно настоящата Публична процедура.

ОСЛ изисква от всеки притежател на сертификат:

- a) да спазва Етичния кодекс на ОСЛ;
- b) да поддържа записи, доказващи, че изискванията към зрението му са изпълнени в съответствие със 7.4 от стандарта;
- c) да уведоми ОСЛ и работодателя си ако условията за сертификация не са изпълнени (виж т. 9 от стандарта).

Условия за сертификация и поддържането ѝ:

Персонал по ИБР се сертифицира от ОСЛ ТЮФ Рейнланд България и поддържа валидността на сертификата си съгласно БДС EN ISO 9712:2022 когато са изпълнени всички изброени по-долу изисквания:

1. Лицето е приело чрез подписа си и спазва Етичния кодекс на ОСЛ на специалист по ИБР (приложен);
2. Лицето има физическа годност за работа като дефектоскопист (доказва се чрез удостоверение за зрителна способност, което за острота на зрението ежегодно се подновява, а за цветоусещане – на всеки 5 г.);
3. Лицето има базово образование и първоначално обучение по метода /нивото /сектора в обем, не по-малък от посочения в стандарта;
4. Кандидатът е издържал успешно изпити в обем и вид съгласно стандарта;
5. Кандидатът притежава достатъчен и непрекъснат практически опит по прилагане на съответния метод съгласно стандарта.

3.5. Изисквания за допускане до изпит

Персонал по ИБР се допуска до изпит ако изпълнява всички изброени по-долу изисквания:

Базово образование:

1. Средно и по-високо образование; доказва се с копия на дипломи;

Специализирано обучение по ИБР

2. Обучението включва теоретични и практически занимания. ОСЛ изисква завършено обучение по желаните методи/нива/сектори като съдържание и обем не по-малък от посочения в програмите от ISO/TS 25107:2019 "ИБР Training syllabuses". Специализираното обучение трябва да бъде предоставено от учебни центрове, работещи съгласно ISO/TS 25108:2018 "ИБР – ИБР Training organizations". Допуска се обучение по сертификационната система ASNT SNT-TC-1A „Recommended practice, personnel qualification and certification in non-destructive testing” ако кандидатът представи документирано доказателство, че обучението му е било с обем и обхват не по-малки от изискващите се в посочените по-горе документи.

Обучението се удостоверява както следва:

Изисквания и условия за сертификация на лица по изпитване без разрушаване

- От признатите от ОСЛ учебни институции - с документ, съдържащ хорариума и имената на преподавателите;
- От други учебни институции (например чуждестранни), които са доказали на ОСЛ, че работят съгласно изискванията на ISO/TS 25107:2019 и на ISO/TS 25108:2018.

3.5.1. Изисквания за обучение по ИБР

ОСЛ прилага изискванията за специализирано обучение по ИБР съгласно Таблица 2 от БДС EN ISO 9712:2022.

Минимални изисквания за обучение:

Метод на изпитване без разрушаване	Ниво 1 дни	Ниво 2 дни	Ниво 3 дни
ET	5	6	6
LT	5	9	6
MT	3	2	4
PT	3	2	3
RT	5	10	5
UT	8	10	5
VT	3	2	3

ОСЛ приема за един учебен ден най-малко 7 часа, които могат да бъдат достигнати в течение на един ден или с натрупване на часове

Прекият достъп до ниво 2 изисква сумата от дните за ниво 1 и за ниво 2, посочени в Таблица 2.

Прекият достъп до ниво 3 изисква сума от дните за нивата 1, 2 и 3, посочени в Таблица 2.

Допуска се намаляване на минималния брой учебни часове, но най-много до 50%, както е регламентирано в стандарта.

Изисквания на ОСЛ при сертификация по специфични техники

Учебни дни, които се изискват за сертификация при изпитване с прилагане на ограничени техники

Метод, Техника	Техника с ограничен обхват	Съкращение	Изисквания за обучение (в дни)		
			Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3
RT	Радиоскопия	RT – S	4	4	5
RT	Оценяване на RT филми	RT – FI	N/A	8	N/A
UT	Ултразвуково изпитване с нормален осезател	UT-Th	4	5	N/A
LT	Изпитване за изтичане с разлика в налягането	LT-P	3	4	N/A

Изисквания и условия за сертификация на лица по изпитване без разрушаване

3.5.2. Изисквания за практически опит

Минималната продължителност на практическия опит по метода, за който кандидатът желае сертификация, трябва да бъде съгласно Таблица 3 на стандарта БДС EN ISO 9712:2022.

Изискванията за продължителност на стажа (опита по ИБР) на ОСЛ са както следва:

Метод за изпитване без разрушаване	Практически опит в дни ^a					
	Ниво 1	Ниво 2		Ниво 3		
		С ниво 1	Директен достъп	Висше образование, с ниво 2	С ниво 2	Директен достъп, с висше образование
ET, LT, RT, UT	45	135	180	270	450	540
MT, PT, VT	15	45	60	180	240	360

^a За един ден се приемат най-малко 7 часа, които могат да бъдат достигнати в течение на един ден или с натрупване на часове. Максималният брой разрешени учебни часове в един ден са 12. Опитът в дни се получава чрез деление на общия брой натрупани часове на 7.

Когато кандидатът желае сертификация за повече от един метод, общото време за практически опит трябва да бъде сума от опита за всеки отделен метод.

Допуска се част от практическия опит да бъде придобита след изпита, за всички нива. Минималният период за практически опит, придобит преди изпита, трябва да бъде поне 75% от общия брой дни, които се изискват. Останалите дни се придобиват след полагане на изпита.

В случай че се предвижда част от опита да бъде придобита след успешен изпит, резултатите от изпита се приемат за валидни за най-много пет години.

Документираното доказателство за практически опит трябва да бъде потвърдено от един или повече работодатели и от квалифициран наблюдател в писмен вид. Приема се заверка с подпис в заявката или отделна декларация на един или повече работодатели, която съдържа метода, сектора, техниката, периода на придобиване на опит, продължителността му в дни и името и квалификацията на наблюдателя. Наблюдателят трябва да има следната (сертифицирана) квалификация:

- Ниво 2 или Ниво 3 – за да заверява практическия опит на Ниво 1 и Ниво 2;
- Ниво 3 - за да заверява практическия опит на Ниво 3;
- Само за метод VT – приема се наблюдателят да бъде квалифициран Европейски инженер по заваряване.

Възможни намаления на практическия опит, които се приемат от ОСЛ:

ОСЛ допуска намаляване на изисквания се практическия опит в обема, не по-големи от посочените в т. 7.3.3 на БДС EN ISO 9712:2022 . При заявяване на намаление, Кандидатът е задължен в заявката си да посочи подточката от стандарта, на която се позовава, както и да предостави доказателства за приложимостта ѝ.

ОСЛ прилага без изменение намаленията на практическия опит, регламентирани в стандарта. Органът има право да зачете или да не зачете намаляването на времето за практическия опит, за което претендира кандидатът, ако базовото му образование не отговаря на изискванията на ОСЛ за редукция.

Изисквания и условия за сертификация на лица по изпитване без разрушаване

3.5.3. Изисквания за физическа годност (зрение)

За целите на сертификацията, за физическата годност за работа като дефектоскопист се приема зрителната способност. Проверките на остротата на зрението на близко разстояние, на цветоусещането и/или на възприемането на сивата скала, се извършват от правоспособен лекар, медицинска сестра, офталмолог или оптометрист или от друг обучен специалист, одобрен и документиран от лице с ниво 3, действащ от името на работодателя. Задължение на кандидата за сертификация е да представи пред ОСЛ доказателства, че персоналът, който е проверил зрението му, отговаря на горните изисквания.

1. Острота на зрението на близко разстояние

Преди сертификация и ежегодно след нея, остротата на зрението на близко разстояние трябва да бъде проверявана в съответствие с изискванията на ISO 18490 или да позволява прочитане най-малко на цифра 1 от скалата на Jaeger 1 или Times Roman N 4.5 или еквивалентни букви от разстояние не по-малко от 30 cm с едно или с двете очи, с коригирано или с некоригирано зрение.

2. Цветоусещане

Преди сертифициране, повторно сертифициране или подновяване на сертификата, кандидатът/притежателят на сертификат трябва да представи тест за цветоусещане, направен през предходните 5 календарни години.

Преди теста за цветоусещане, работодателят трябва да посочи кое цветоусещане и/или възприемане на сивата скала е достатъчно за работата на лицето, така, че то да различава и разграничава цветовете или нюансите на сивото при работа по съответните методи/техники за ИБР(например, Таблиците Ishihara 24).

След прегледа, работодателят трябва да завери с подпис формуляра за проверка на зрението в Заявка-договор WP_PL_01/F 02. Ако прегледът установи отклонения във възприемането на цветовете, които могат да доведат до някакво ограничение(я) на техниките, специфични за метода или за приложението, при заверката на заявката работодателят трябва да посочи тези ограничения.

До процедури за сертификация се допускат лица, които имат положителни резултати от преглед на зрението във формата, която е част от Заявка-договор WP_PL_01/F 02. Приемат се документи за зрителна способност и на друг формуляр, заверен от работодателя, ако изискванията в тях са аналогични и не по-леки от представените на бланката на ОСЛ.

3.5.4. Професионална етика

Кандидатът удостоверява с подписа си, че се е запознал, приема и спазва Етичния кодекс на дефектоскописта (приложен в Заявката – договор за сертифициране).

Придържането на кандидата към Етичния кодекс е задължително условие за придобиване и поддържане на валиден сертификат и е обект на надзор от страна на ОСЛ.

3.5.5. Допълнителни изисквания

До сертификация по радиография (с изключение на RT-FI) се допускат само кандидати, които притежават разрешение за работа с ИЙЛ и сертификат за преминал курс по радиационна защита, издадени от НЦРРЗ (или от съответния национален орган – за кандидати от друга държава).

До сертификация по RT се допускат само лица, навършили 18 години, съгласно изискванията на националното законодателство.

Изисквания и условия за сертификация на лица по изпитване без разрушаване

3.6. Изпити за сертифициране – съдържание

Изпитните части, означенията и максималното допустимо време, които ОСЛ прилага, са съгласно стандарта и са както следва:

Част	Брой въпроси / задачи	Време (минути)	
Ниво 1 и 2 (в рамките на един изпит)			
	G- Общ	40	80
	S - Специализиран	- за 1 продукт в индустриален сектор m – 20 бр; - за индустриален сектор s и/или за повече продуктови сектори в m, s или r – 30 бр.	60/90
	P-T: Практически – изпитване на образци	- за един образец	MT, PT, VT, LT - 60 UT, ET - 90
	P-I: Практически, за ниво 2 - инструкция	1, за един от избраните сектори	60
За RT, Ниво 1 и 2			
Практически, Ниво 1	P-T: Изработване на снимки	1	60
Практически, Ниво 2, със сертификат за Ниво 1	P-T: Изработване на снимки	1	60
Практически, Ниво 2	P-T: Изработване на снимки	2	120
Практически, Ниво 2	P-T: Оценяване на филми	10	40
Практически, Ниво 2, RT-S	P-T: Радиоскопия	6	30
Практически, Ниво 2 RT-FI	P-T: Оценяване на филми	20	80
Ниво 3			
BASIC	A: Материалознание	25	50
BASIC	B: Сертификационна схема	10	20
BASIC	C: Общи знания 4 x 15	60	120
	D: Общо познаване на метода	30	60

Изисквания и условия за сертификация на лица по изпитване без разрушаване

	E: Приложение на метода	20	40
	F: Процедура	1	240
Ресертификация ниво 3			
	E(R): Приложение на метода	20	60
	B: Сертификационна схема	10	20

При полагане на изпитните части, оцветени в **червено**, се допуска използване на помощни материали, според метода – стандарти, спецификации, номограми, формули, и др., като те са предварително утвърдени от ОСЛ.

Кандидатите могат да ползват собствена апаратура за практическите изпит с предварителното одобрение на органа за сертификация. В случаите когато по време на практическия изпит трябва да се наблюдава как кандидатът пресмята и въвежда работни параметри или режими на апарата, екзаминаторът има право да ограничи или забрани ползването на предварително въведени настройки. Когато сертификацията е за ограничен обхват, например измерване на дебелини, оценяване на радиограми или автоматичен контрол, минималният брой образци за практически изпит може да бъде намален най-много с 50% за един сектор.

При сертификация за промишлен сектор практическият изпит в част Р-Т съдържа изпитване на три образеца, представителни за съответния промишлен сектор, поне един от които е заварено съединение.

При заявена сертификация за единичен продуктово сектор, практическият изпит в част Р-Т съдържа изпитване на два образеца от съответния продуктово сектор.

При заявена сертификация за повече от един продуктови сектори, практическият изпит в част Р-Т съдържа изпитване на по един образец от всеки заявен продуктово сектор, като в рамките на една процедура / изпитна сесия, ОСЛ допуска сертификация за най-много 3 продуктови сектора.

При сертификация за промишлен сектор “m” се уточняват продуктовия(те) сектор(и) и практическият изпит в част Р-Т съдържа изпитване на образци от тях.

За Ниво 3:

- Ако кандидатът няма сертификация за ниво 2 за искания обхват, се полага и практически изпит за ниво 2, без съставяне на инструкция;
- За Част С (4 x 15), поне един от методите е обемен - UT или RT;
- Съставянето на процедура може да бъде заменено с редактиране на такава, но само за кандидати, които вече имат ниво 3 по друг метод;
- Ниво 3 не може да се сертифицира само за един продуктово сектор самостоятелно.

3.6.1. Квалификационни изпити по метод с ограничен обхват

Когато лицето желае да се сертифицира само за част от целия обхват на метода, се прилагат изисквания, съобразени с него, както следва в таблицата по-долу. За оценяване се прилагат общите критерии – 70% за всяка част.

Изпити за сертификация с ограничен обхват:

Изисквания и условия за сертификация на лица по изпитване без разрушаване

Озна-чение	Описание	Само за ниво	Само за сектори	Писмени изпити	Практически изпит
RT-FI	Оценяване на филми	2	c, w	Общ G – 40 въпроса, Специализиран S – 20 въпроса за един сектор /30 за двата	20 филма за определяне на дефектите, 10 от тях – с оценяване. При двата сектора – равномерно разпределени
RT-S	Радиоскопия	1 или 2	c, w, t	Общ G – 40 въпроса; Специализиран S – 20 въпроса за един сектор /30 за повече от един	Ниво 1 – подготовка на 2 изделия за радиоскопия, изпитване и запис на резултата; Ниво 2 - Оценяване на 6 изображения и съставяне на 1 инструкция
UT-Th	Ултразвуково изпитване с нормален осезател	1 или 2	w, t, wp	Общ G – 40 въпроса; Специализиран S – 20 въпроса за един сектор /30 за повече. (Въпросите са съобразени с ограниченото приложение на метода)	В обем като за UT, но само с измерване на дебелини, откриване на разслои и/или корозия

Кандидатът за сертификация по RT-FI няма права за полеви дейности с използване на източници на йонизиращи лъчения и не му се изисква съответното разрешение.

Кандидатът за сертификация по RT-S нямат права да извършват обработка на радиографски филми.

Кандидатът за сертификация по UT-Th трябва да докаже компетентност да измерва дебелини, да открива разслои или корозия с нормални осезатели и да записва данните, без работа с ъглови осезатели.

Оценката на резултатите от изпитите за сертифициране с ограничен обхват се прави съгласно регламентите на БДС EN ISO 9712:2022 за изпити за ниво 2.

3.6.2. Изключения

ОСЛ прилага следните изключения:

Статус	Желана сертификация	Документ, доказващ наличния статус	Изпити, които трябва да се издържат за сертификация по БДС EN ISO 9712:2022

Изисквания и условия за сертификация на лица по изпитване без разрушаване

Ниво 3 съгласно ASNT 9712 Program	Сертификация съгласно БДС EN ISO 9712:2022	Валиден сертификат, издаден съгласно системата ASNT 9712 Program за съответния метод и обхват	<ol style="list-style-type: none"> 1. Част В (сертификационна схема), 2. Част Е (приложение на метода) 3. Част F (процедура)
Ниво 2 съгласно ASNT 9712 Program	Сертификат съгласно БДС EN ISO 9712:2022	Валиден сертификат, издаден съгласно системата ASNT 9712 Program за съответния метод и обхват	<ol style="list-style-type: none"> 4. Част S - специализиран изпит, 5. Практически изпит, части Р-Т (изпитване на образци – по 2 броя за всеки желан сектор) и Р-I (съставяне на една инструкция).

3.6.3. Разширяване на обхват

Когато сертифициран кандидат желае да разшири обхвата на сертификацията си, това става с полагане на съответния допълващ изпит. За добавения нов обхват валидността на сертификацията е 5 години.

Изискванията на ОСЛ за добавяне на обхват са както следва:

Ниво	Документ, доказващ наличния статус	Изпити, които трябва да се издържат за добавяне на нов промишлен или продуктов обхват
Ниво 1	Валиден сертификат за ниво 1 по метода	<ul style="list-style-type: none"> • Специализиран изпит в новия сектор, Част S • Практически изпит, част Р-Т – (изпитване на образци, 2 броя от новия сектор) и част Р-I (съставяне на инструкция за новия сектор).
Ниво 2	Валиден сертификат за ниво 2 по метода	<ul style="list-style-type: none"> • Част Е (приложение на метода) в новия сектор • Част F (процедура) в новия сектор • Ако няма валиден сертификат за ниво 2 в новия сектор - и практически изпит Част Р-Т (изпитване на 2 броя образци в новия сектор)
Ниво 3	Валиден сертификат за ниво 3 по метода	<ul style="list-style-type: none"> • Част Е (приложение на метода) в новия сектор; • Част F (процедура) в новия сектор; • Ако кандидатът няма ниво 2 в новия сектор – и практически изпит, Част Р-Т (изпитване на 2 образеца от новия сектор)

При добавяне на сектор към сертификация по даден метод се държи практически изпит за новия сектор с най-малко 2 образеца

3.7. Оценяване

Общата оценка от изпита се оформя като се вземат предвид отделните части съгласно изискванията на БДС EN ISO 9712:2022.

Изисквания и условия за сертификация на лица по изпитване без разрушаване

За всеки верен отговор на тест или на правилно развит разказвателен въпрос се присъжда 1 точка. Екзаминаторът пресмята процента на правилните отговори спрямо общия брой въпроси и получава процента на успеваемост.

Ниво 1 и 2: Всяка изпитна част (всеки тест, всеки отделен образец, инструкцията за ниво 2, процедурата за ниво 3) трябва да бъде взета с резултат най-малко 70%. За оценка на практическия изпит се ползват показателите и процентното им влияние съгласно Таблицы D1 и D2 от БДС EN ISO 9712:2022.

Ниво 3: Всяка изпитна част (A, B, C, D, E и F) трябва да бъде взета с резултат най-малко 70%. За оценка на практическия изпит се ползват показателите и процентното им влияние съгласно Таблица D3 от БДС EN ISO 9712:2022.

Поправителни изпити:

Поправителните изпити по обхват, време и обем, са както са регламентирани в стандарта. ОСЛ го прилага без изменение.

Резултатите от изпитите остават валидни до пет години (доколкото кандидатът изпълнява всички останали изисквания за сертифициране).

3.8. Валидност на сертификатите

Сертификация се извършва, разширява, спира, отнема или се възстановява от ОСЛ. Сертификат се предоставя от ОСЛ когато всички изисквания за сертификация са изпълнени и автоматично губи валидност ако някое от тях престане да бъде спазено. Периодът на валидност на сертификата започва от датата на решението за сертифициране от ОСЛ и е 5 години. За да е валиден, сертификатът трябва да бъде подкрепен от текуща ежегодна проверка за приемливост на състоянието на зрението съгласно т. 7.4 на стандарта.

При разширяване на обхвата ОСЛ го вписва в сертификата с валидност от нови 5 години (за добавената част от обхвата).

Сертификатът е валиден само ако са налице всички изброени атрибути върху оригинала: фирмена бланка, подпис на сертифицираното лице, подпис на Ръководителя на ОСЛ и печат на органа. Не се разрешава модифициране на сертификат (например добавяне на информация, лепене на снимка, поставяне на личен печат и др.)

Условията за поддържане на валидността на сертификата са определени в Заявката за сертифициране (WP-PL-01/F 02). Те се приемат срещу подпис и са задължителни за кандидата:

Сертификат се издава след заплащане на таксата съгласно Тарифата на ОСЛ. При отрицателно решение за сертификация или ако сертификатът бъде анулиран, клиентът (самият кандидат, негов работодател или друго лице, заплатило сертификацията) не може да има претенции за връщане на таксата.

Отнемане на сертификат от ОСЛ:

a) След доказване на поведение, несъвместимо със сертификационната схема или неспазване на Етичния кодекс. Сертификацията се възстановява след не по-малко от 12 месеца чрез кандидатстване за първоначална сертификация.

b) Ако лицето не успее да изпълни изискванията за подновяване, до момента, когато ги изпълни;

c) Ако лицето се провали при ресертификация до момента, когато то изпълни изискванията за ресертификация или за сертификация;

d) Ако ОСЛ получи проверяеми доказателства от работодателя, че лицето е станало физически неспособно да изпълнява задълженията си, до момента на възстановяване на годността.

Изисквания и условия за сертификация на лица по изпитване без разрушаване

Сертификатът става невалиден при негативни резултати от надзор или ако се докаже некомпетентност или злоупотреба.

3.9. Подновяване на сертификация – продължаване на валидност на сертификат и ресертификация

Преди завършването на всеки 5-годишен период след първоначална сертификация или след ресертификация, валидността на сертификацията може да бъде подновена от ОСЛ за нов период от 5 години чрез продължаване на валидността на сертификата.

Преди завършването на всеки 10-годишен период от първоначалната сертификация, сертификацията може да бъде подновена от ОСЛ за нов период от 5 години чрез ресертификация.

При подновяване на сертификацията без прекъсване, периодът на валидност на новия сертификат е от датата на изтичане на стария, до 5 години след нея.

При подновяване на сертификацията с прекъсване, периодът на валидност на новия сертификат е от датата на изпълнение на всички изисквания за подновяване, до 5 години от датата на първоначалната сертификация.

Задължението за започване на процедура по подновяване на сертификация (продължаване на валидност на сертификат или ресертификация), е на неговия притежател.

В изключителни случаи, ако за закъснението има обективни причини, ОСЛ може да продължи сертификацията и ако заявката е внесена до 12 месеца след датата на изтичане на валидност. Такива причини могат да бъдат заболяване, продължително отсъствие, форс-мажор, друго ограничение или невъзможност, за които трябва да представи документирано доказателство (справка, медицински документ, декларация в свободен текст и др., според случая). ОСЛ разглежда такива случаи индивидуално и по свое усмотрение решава дали да уважи представената причина или не.

Ако притежателят на сертификат не спази сроковете или не постигне задоволителен резултат при изпити или по структурираната точкова система, се прилагат точка 11 от стандарта и клаузите от нейните подточки, където подробно е описано колко и какви поправителни изпити може да държи, при какви условия, в какъв обем и в какви срокове.

За възстановяване на валидност на сертификата, ако всички опити съгласно т. 11.2.3 на стандарта са неуспешни, ОСЛ изисква опреснително обучение в обем поне 50% от първоначално.

3.9.1. Продължаване на валидност на сертификат

Заявката за продължаване на валидност на сертификат трябва да бъде внесена в ОСЛ преди датата на изтичане на сертификацията.

Ако заявката за продължаване на валидност е внесена след датата на изтичане на валидността на сертификата, датата на подновяване в новия сертификат е тази, на която са изпълнени всички изисквания за подновяване.

За продължаване на валидност на сертификат се изисква представяне на:

1. Документ за задоволителна проверка на остротата на зрението, направена през предходните 12 месеца;
2. Документ за задоволително цветоусещане и/или чувствителност към степените на сивото, направен в периода на предходните 60 месеца;

Изисквания и условия за сертификация на лица по изпитване без разрушаване

3. Документално доказателство за непрекъсната задоволителна работа без значително прекъсване по метода и сектора, за които се желае подновяване на сертификацията, което може да се провери и:

Ниво 1 или Ниво 2	Едно от двете, по избор на кандидата: 4.a. Успешно полагане на практически изпит (изпитване на поне 2 образеца) или 4.b Успешно покриване на изискванията на Структурираната кредитна система за съответното ниво
Ниво 3	Едно от двете, по избор на кандидата: 4.c. Успешно полагане на практически изпит: 10 въпроса (специализирани познания по метода) и процедура, или 4.d. Успешно покриване на изискванията на Структурираната кредитна система.

3.9.2. Ресертификация

Преди завършването на всеки втори период на валидност, сертифицираното лице може да бъде ресертифицирано от ОСЛ за нов период от пет години или по-малък, при условие че кандидатът представи:

1. Документ за задоволителна проверка на остротата на зрението, направена през предходните 12 месеца;
2. Документ за задоволително цветоусещане и/или чувствителност към степените на сивото, направен в периода на предходните 60 месеца;
3. Проверяеми документи, издадени и заверени от работодател(и), удостоверяващи непрекъснатото практическото прилагане на метода в обхвата на сертификацията.

Изисквания за ресертификация по нива:

Ниво 1	1. Практически изпит: част Р-Т (изпитване на поне 2 образеца, представителни за сектора)
Ниво 2	1. Практически изпит: част Р-Т (изпитване на 2 образеца, представителни за сектора) и 2. Практически изпит: част Р-І (съставяне на инструкция за изпитване)
Ниво 3	1. Практически изпит за ниво 2, част Р-Т (изпитване на образци), или доказване на дейност на ниво 2 по документи, плюс едно от следните: 2.1. Тест от 20 въпроса по приложение на метода и 10 въпроса по сертификационната схема, или 2.2. Изпълнение на изискванията на структурираната кредитна система за ниво 3.

Изискванията се броят точки и тяхното разпределение по видове дейности са описани подробно в стандарта, а дейностите, които се приемат във връзка със структурираната кредитна система за всяко ниво - в бланките на ОСЛ.

Забележка: ОСЛ препоръчва на кандидатите за ресертификация да преминат опреснително обучение преди ресертификация. Такова обучение не е задължително, неговото наличие или отсъствие няма да оказва влияние при вземането на решение за ресертификация, но е полезно за актуализация на знанията и уменията и попълване на евентуални пропуски, натрупани във времето (нови стандарти, забравени теоретични познания, споделяне на опит, консултиране с експерти по конкретни казуси и др.).

Изисквания и условия за сертификация на лица по изпитване без разрушаване

Изискващият се брой точки и тяхното разпределение по видове дейности са описани подробно в стандарта, а дейностите, които се приемат във връзка със структурираната кредитна система за всяко ниво - в бланките на ОСЛ.

3.10. Надзор

Сертифицираните лица са обект на непрекъснат надзор от страна на ОСЛ. Той се изразява в продължаване на валидността на сертификатите след 5 години, ресертификация на всяка 10-та година, проверка на зрителната способност в избрани по усмотрение на ОСЛ моменти, следене на спазването на Етичния кодекс, чрез наблюдения на място, по референции, информация от работодатели и клиенти, проверки на компетентността на сертифицирания персонал при одити по други системи или при оценяване на съответствие от персонал на ТЮФ Рейнланд България ЕООД и др.

При неспазване на изискванията за поддържане на валидност на сертификатите, ОСЛ прилага процедурите си за временно спиране или анулиране на сертификати.

3.11. Признаване на документи

ОСЛ признава налични документи на кандидати, издадени от други институции и органи при условия, както следва:

1. Сертификати за квалификация, издадени от органи за сертифициране на лица с акредитация от национални служби за акредитация, подписали MLA;
2. Удостоверения за обучение, издадени от учебни центрове, които са одобрени като такива от ОСЛ;
3. Удостоверения за изпити за сертифициране, издадени от органи за сертифициране на лица с акредитация от национални служби за акредитация, подписали MLA, или от квалификационни или изпитни центрове, признати от такива органи;
4. Удостоверения за издържани части А, С и D от изпита за сертифициране за ниво 3 при наличие на сертификат, издаден от ASNT по системата за независима сертификация от трета страна ASNT 9712 Program;
5. Когато предходна сертификация се приема без никакви допълнителни изпити, валидността на новата сертификация не трябва да надвишава първоначалната, нито да превишава обхвата на сертификация.

3.12. Трансфер на сертификация.

Прехвърлят се само валидни акредитирани сертификати, обхванати от акредитацията на Орган, подписал EA MLA и издадени на едно и също лице при спазване на поне едно от следните изисквания:

- издадени са по същата схема за сертифициране (EN ISO/IEC 17024, т. 8);
- издадени са по еквивалентна схема за сертифициране;
- изискванията за компетентност на схемата за лицето се основават на същия стандарт и същите процедури за оценка.

Процесът на прехвърляне на сертификацията трябва да бъде завършен преди изтичането на валидността на сертификацията.

В случай на получена информация от издаващия сертифициращ орган за регистрирани жалби и предприети действия, се изисква потвърждение:

- че съществуващата сертификация не е временно прекратена, както и записи за ресертификация вкл. практически и/или теоретични изпитни работи, доклади, записи на взетите решения и други доказателства, подкрепящи компетентността;

Изисквания и условия за сертификация на лица по изпитване без разрушаване

- информация за състоянието на всички нерешени несъответствия, които могат да възникнат от тях;
- всяка друга налична документация относно процеса на сертифициране.

Прехвърляне не е възможно, ако издаващият сертифициращ орган е прекратил дейността си и необходимите документи не могат да бъдат предоставени. В случай че акредитацията на издаващия сертифициращ орган е оттеглена, прехвърлянето трябва да бъде завършено в рамките на 6 месеца или при изтичане на валидността на сертификата, в зависимост от това кое от двете настъпи по-рано. В такива случаи приемащият сертифициращ орган трябва да информира акредитационния орган, под чиято акредитация възнамерява да издаде сертификата преди прехвърлянето.

3.13. Общи положения

ОСЛ прилага утвърдени процедури безпристрастно, по еднакъв начин към всички клиенти, независимо от техния статут.

3.14. Получаване на информация от заинтересовани лица

Всяко заинтересовано лице - кандидат, работодател, клиент или друго физическо или юридическо лице, има право на жалби, възражения, оплаквания и предложения, както и на информация за статуса на сертификати, издадени от ОСЛ съгласно Процедурата за жалби и възражения.

Жалби, възражения, оплаквания и предложения се подават към ръководството на ОСЛ, на ТЮФ Рейнланд България ЕООД, към Комисията по възражения или към Схемния комитет на ОСЛ на контактите, които са публично достъпни на сайта на фирмата Персонал за изпитване без разрушаване | BG | TÜV Rheinland (tuv.com).

Информация за статус на сертификати – валидност и обхват - се изисква от ОСЛ на контактите, публикувани на сайта и се предоставя в срок от 5 работни дни по мейл от ОСЛ. При желание на заинтересованата страна, информация може да се получи и устно, като в този случай тя няма официален характер.

4. Роли и отговорности

Роли в процеса	Отговорности

5. Спецификации

6. Приложения

Няма

Изисквания и условия за сертификация на лица по изпитване без разрушаване

---

7. Свързани документи

WP-PL-01

GP 11

8. Външни референтни документи

БДС EN ISO 9712:2022